

KUZEY MAKEDONYA İŞ KÜLTÜRÜ

Tanışma ve Selamlaşma

- Makedonya'da yabancılar arasındaki ilk tanışmada, sıkı bir şekilde tokalaşmak ve tokalaşma sırasında karşınızdaki kişiyle göz teması kurmak gerekir.
- Eğer karşınızdaki kişi daha önceden tanıdığınız ve samimiyet kurduğunuz biri ise hafif bir kucaklaşma olabilir.
- Müslüman erkek veya kadınlar, karşı cinsten kişilerle fiziksel temas kurmamayı tercih edebilir. Bu kişiyi sözlü olarak selamlamak ve elini uzatıp uzatmayacağını gözlemleyerek hareket etmek en iyisidir.
- Genel sözlü selamlama "Dobro utro" (Günaydın), "Dobar den" (İyi günler) veya "Dobro vecher" (İyi akşamlar) şeklindedir.

Vücut Dili

- Makedonlar genellikle diğer insanlardan bir kol uzunluğundan biraz daha az bir mesafede dururlar. Birbirini iyi tanıyan arkadaşlar arasında dokunmak sorun değilken, yabancılar arasında fiziksel temas nadirdir.
- İnsanların konuşma boyunca düzenli olarak doğrudan göz teması kurmaları beklenir.
- Çoğu Makedon'un iletişim tarzı, kişinin geçmişine (dini, etnik, sosyal, eğitimsel vb.) göre belirlenir. Makedonya'da insanlar genel olarak kibardır ama doğrudan iletişimi tercih ederler. Eğer çok önemli bir düşünceleri varsa, konuşmaktan ve bu konuda tartışmaktan çekinmezler ve bunun tersi de geçerlidir. İyi bir dinleyici olmalarına rağmen daha fazla konuşma eğilimindedirler. Çoğu zaman jestleri ve sözsüz iletişimi kullanarak hızlı ve yüksek sesle konuşurlar.
- Makedonya'da insanlar parmaklarıyla bazı şeyleri işaret edebilirler. Bir şeyin yerini, baş ve gözlerle nesne yönünde bir mimikle göstermek de yaygındır.
- Makedonya genelinde birinin başını sallaması "hayır" anlamına gelir. Ayrıca, insanlar bir hususun reddedildiğini veya bir konudaki anlaşmazlığı, işaret parmağını bir ileri bir geri sallayarak ifade edebilirler. Çok beğendikleri bir şey ile ilgili övgülerini ifade ederken ise ellerini öpebilirler.

Kurumsal Kültür

- Çoğu Balkan ve Akdeniz toplumu gibi Makedonlar da zaman konusunda çok rahat bir bakış açısına sahiptir. Son dönemde Batılılarla temasların yoğunlaşması nedeniyle randevuya zamanında varmak önem kazanmış olmakla birlikte, Makedon mevkidaşının geç kalması olağan dışı bir durum değildir. 15-20 dakikalık bir zaman farkı genellikle hoşgörülle karşılanır.
- Kartvizitler genellikle ilk tanışma esnasında takdim edilir. Kartvizit alışverişini düzenleyen net bir gelenek yoktur, ancak başka birinin kartvizitine kayıtsız davranmamak en iyisidir.
- Eğer firmanız on yıldan daha uzun bir süre önce kurulmuşsa bu noktanın vurgulanması faydalıdır. Makedonlar geçmişi köklü olan bir firmayı güvenilir ve değerli bulurlar.
- Toplantılarda selamlamalar genellikle yüksek statüden düşük statüye doğru yapılır. Kadınlar varsa, ilk selamlanan onlar olur. En yüksek statüye sahip kişi konuşmayı başlatır ve bitirir. Doğrudan sorular kabul edilebilir, ancak toplantı bittiğinde başka soru yöneltmemelidir.
- Toplantı başlamadan önce hal-hatır sorma ve kısa konuşmalar kabul edilebilir ve genellikle beklenir.
- Makedonya'da iş görüşmeleri için kafeler ve evler de tercih edilebilir.
- Makedonlar pazarlık yapmaktan pek hoşlanmazlar. Pazarlık yapma isteğinizi nezaketen de olsa geri çevirmediklerinde, pazarlığı olabildiğince hızlı bir şekilde sonlandırmaya çalışırlar.

Kıyafet

- Makedonlar çalışma ortamlarında genellikle rahat giyinmeyi (gömlek veya bluz altına pantolon veya etek) tercih ederler. Erkekler arasında takım elbise ve kravat kullanımı pek yaygın değildir, bu tür kıyafetler ancak resmi ortamlarda/görüşmelerde tercih edilir.

Hediyeleşme ve Sofra Adabı

- Makedonya'da iş görüşmelerinde ve toplantılarında pahalı ve abartılı olmamak kaydıyla hediyeler verilebilir ve alınabilir. Başkalarından hediye veya yiyecek kabul etmemek kabalık olarak görülür.
- Başkasının evine misafiriğe gidildiğinde, sofraya zengin bir şekilde donatılmış olacaktır. Yemek sırasında ev sahibi siz doymuş olsanız bile size yiyecek ve içecek ikram etmeyi sürdürecektir. Bu teklifleri reddetmek uygun değildir, çünkü Makedonlar konukseverlikleriyle gurur duyarlar. Yemek sonrasında kahve ikram edilmesi, ev sahibinin size saygı duyduğu ve kendisine yakın bulunduğu anlamına gelir.

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Makedonya'da çalışanların sosyal olarak işe bakışları Türkiye'deki iş kültüründen farklıdır. Bu nedenle ülkede herhangi bir kişi veya firmayla iş ilişkisine girerken beklentilerin doğru oluşturulması, daha sonrasında oluşabilecek yanlış anlamaların ve sorunların baştan önlenmesi açısından önem taşımaktadır.
- Ticaret açısından dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan birisi, ülkedeki zayıf sermaye birikimi nedeniyle uluslararası kabul görmüş ödeme şekillerini uygulamakta karşılaşılan zorluklardır. Makedonya'daki firmaların çoğunun akreditif vb. uluslararası teamüllerden farklı olarak çeşitli şekillerde zamana yayılmış ödeme koşulları talep etmesi, zaman zaman maddi konularda anlaşmazlıklara yol açabilmektedir. Ancak, gerek Makedonya'da gerek diğer Balkan ülkelerinde ticaret yapmak için bölgenin kültüründen kaynaklanan bu ve benzeri durumları dikkate almak gerekmektedir.